

Sota les llums del gran Xang-hai

—Veurem! Perquè el cert és que la Junta ha manllevat al Banc d'Espanya quantitats importants que ha invertit en la construcció de casernes i realitzant obres al Port, quantitats que, naturalment, el conseller de Finances i el calculista Bausili són els primers de reconèixer que han de pagar-se.

De la vaga mercantil

No volem ésser derrotistes, ni molestar la sofrida classe mercantil que el dilluns de la setmana passada es declarà en vaga. Però, cal dir-ho, l'esperit de solidaritat i d'empenya lluitadora no ha estat pas l'exponent del moviment alludit.

Les castanyes del foc

Com se sap, la dependència mercantil féu vaga per tal d'obtenir unes millores econòmiques. La vaga començà dilluns de la setmana passada, però el dimarts una gran part dels vaguesistes ja s'havia reintegrat al treball...

Un poderós capítol

El primer dia de la vaga mercantil fou de molta agitació en el Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria. Hom formava grups per tal que anessin a invitar els qui encara no vagaven, per tal de convèncer benvoludament o contundentment els qui es resistissin...

El escamots són la pega

A propòsit d'aquell llibre Catalunya, poble dissortat, se sap que els autors trigaren uns vuit mesos, després de tenir-lo escrit, a donar-lo a l'estampa. Almenys, al final consta la data: 1.º de maig de 1933.

—Entrem al cafè de Mac Evans, a Xang-Hai. Tres taules i un taulell de quatre pams quadrats. De què viu Mc Evans? No intencem saber-ho.

El meu company és un home extraordinari. Coneix els jesuïtes de Zi-ka-wei, salutava la policia de la Concessió Francesa i és amic de totes les dones del Tip-Top i del Frisco. Capità retirat de l'exèrcit francès, ha servit a la Legió Estrangera, al Marroc, i actualment es dedica a vendre manufactures.

Mc Evans ens dona un cafè que sembla una metzina. —Hi ha molts cabarets, a Xang-Hai?—li pregunto.

—Uns cent setanta-cinc, la majoria dels quals són propietat o dirigits per americans i xinesos.

Chevalier de Buisson afegeix: —Xang-Hai és el París de l'Orient. La vida de nit de Xang-Hai és famosa a tot el món.

Mc Evans és poc comunicatiu i ens n'anem a fer una cervesa en un bar del mateix carrer, conegut pel Montmartre de Xang-Hai.

Són les nou, l'hora dels mariners. Els americans ja estan borratxos. Prenen els rixka, fan pujar-hi els coolies-pousse i els passen per l'Avinguda d'Eduard VII.

Entrem al bar. Llegim: «Ailleurs on bouffe, mai ici on mange.»

Hi ha dos mariners marselesos que sopen. El propietari els contempla, satisfet. Diu: —Els mariners francesos despenen el sou en coses sòlides, pas com els americans.

Llegim en un altre cartellet: «Les clients civils ou militaires qui n'ont pas réglé leur compte du mois dernier, peuvent se mettre la ceinture pour avoir un nouveau crédit.

Inutile d'insister. J'ai les pieds nickelés. Signé, le gouverneur de la Banque de Francis, Abraham Isaac Jacob Lévy.»

—Els mariners ens parlen entusiasmat de les dones de Xang-Hai.

—Són manyagues les xineses. Semblen unes gatetes mansoies. Us dono totes les russes per una pequesina!

—Jo n'he conegut que treuen les urpes. No va parar de «gueuler» la mitja hora! M'ho devia dir tot.

Entra un sailor escocès, amb un gran vol de faldilles.

—Ei, tu!—li diu un—. Ja has visitat les cantoneses?

Respon: —Prefereixo les teves camarades. O les tonkineses.

Chevalier de Buisson em diu: —Els mariners fugen de les russes. Prefereixen les franceses, de les dones blanques.

Ens acomiadem de la Banca de Francis.

Sopo, amb M. Henri Guénod i M. Chevalier de Buisson, en el high spot de l'Hotel. La pista és plena. Colonials i xinesos europeitzats ballen amb navy girls—esposes d'oficials de l'armada americana—i amb xineses, respectivament. Una russa balla amb un xinès esprimatxat que sembla toxiòman.

El vestit actual de les xineses és refinat. Llarg fins als peus i obert dels costats, permet a aquestes noies de les millors famílies de Xang-Hai d'ensenyar les cames fins als brodats i a les puntes dels pantalons.

—Unes cames perfectes—comenta Chevalier de Buisson—. Ensenyen allò que tenen més bonic.

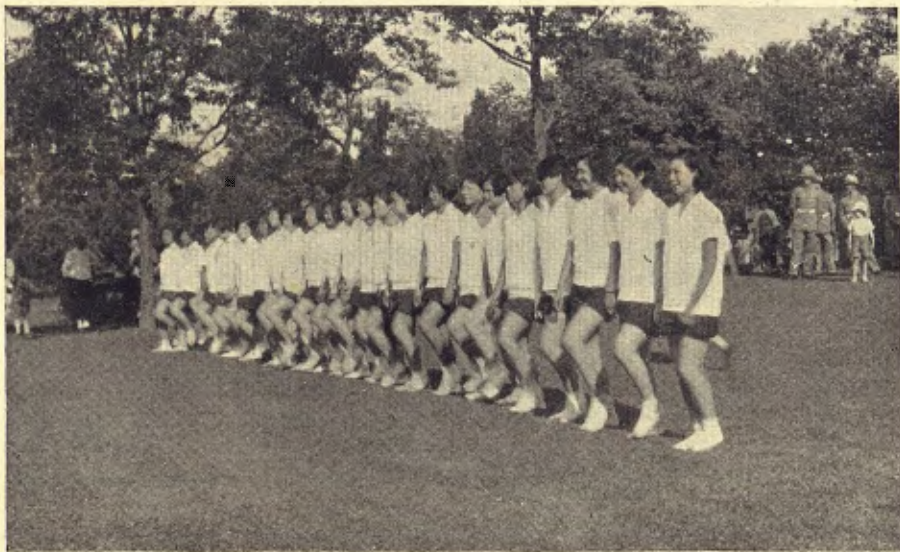
Les xineses ballen silencioses, amb devoció. Les navy girls ho animen amb rialles grasses i paraules de carreter.

Margaret, una navy girl més alta i forta que Carnera, s'invita a la nostra taula. Han començat les atraccions, a càrrec de russos blancs, amb noms americans o argentins. La nostra invitada ens comença a dir mal de les dones russes de Xang-Hai.

Cada dia arriben dones a Xang-hai

—Són fredes i orgulloses—ens diu—com si fossin unes multimilionàries. Corren darrera dels dòlars a cent per hora. Creieu, vosaltres, que aquesta que balla aquest vals prové del Teatre Imperial de Moscú? Deu ha

Les petites xineses fan cultura física

ver après de ballar en qualsevol acadèmia de l'Avenue Joffre.

—Ve de Moscú—diu M. Henri Guénod—. Fa deu anys que és a Xang-Hai i aspira arribar a París.

Margaret i de Buisson se'n van a ballar. M. Guénod em diu:

—Es segur que aquesta dona no podrà veure mai París. Té cinquanta anys i els contractes d'artistes russos a Xang-Hai no donen ni per menjar! Quan són a la Sibèria aspiren arribar a Harbin; a Harbin aspiren arribar a Xang-Hai; i si poden arribar a Xang-Hai, tota llur il·lusió és arribar a París.

Margaret segueix la seva diatriba:

—Heu vist la que balla amb aquell xinès sec com un pal? Jo l'havia vista al Del Monte, on feia un número de tango amb un argentí. Es veu que aquest xinès l'ha retirada. Totes cerquen el mateix. Tiren per terra el prestigi de la dona blanca.

A mitja nit deixem el high spot de l'Hotel Plaza ple de parelles xineses. Els occidentals el van abandonant. Hom preveu un fracàs. Passarà com en el dancing de la planta baixa? Va ésser inaugurat amb un gros èxit. Els colonials l'omplien cada nit. Després van anar-hi els xinesos i al cap de pocs dies els blancs van abandonar-lo... i els xinesos també. Els uns volen alternar i als altres no els agrada.

Som al Del Monte, en els afores de la ciutat, sota la jurisdicció xinesa. Del Monte havia estat un dels centres d'expansió d'opi més considerables de Xang-Hai. Pels voltants del cabaret hi ha dos-cents automòbils particulars, alguns blindats, cristalls i tot, per defensar-se dels segrestadors. Una cinquantena de russos blancs fan tertúlia, enmig dels automòbils. Alguns porten un fusell a l'espallta, tots dues pistoles.

M. Henri Guénod ens explica: —Són els guardes de corps dels xinesos milionaris. No hi ha cap xinès ric que no en tingui dos o quatre a les seves ordres. No es fien dels guardes xinesos; solen passar-se als bandits.

Entrem. Allí hi ha les dones més boniques del món, i algunes de les fortunes més considerables de Xang-Hai. Cent russes i una vintena de colonials anglesos i americans. Pocs xinesos. Els músics, russos també, toquen un ball darrera de l'altre.

Invitem tres russes.

—Veni d'Europa?—pregunta una.

—Sou turistes?—demana l'altra.

—Americans?—fa la tercera.

—Digueu que sí—em diu de Buisson—. Seran més amables. Els turistes els deixen molts diners.

Aquestes tres dones conversen a distància, sense efusió. Amb la mirada us prometen moltes coses, però no us en donen cap.

Comentem la notícia del dia entre la colònia russa.

—Es tracta d'una filla que processa el seu pare pels motius següents: Fa tres anys que el pare fou acomiadat del ferrocarril de l'Est xinès. Van esgotar-se els estalvis. Un dia el pare va dir a la filla: «The trobat una bona posició a Xang-Hai.»

Quan la noia va arribar a Xang-Hai va trobar que aquesta bona posició era en un cabaret, el propietari del qual havia donat mil dòlars al pare.

La noia va aconseguir amb el seu treball en el cabaret de tornar aquesta quantitat al propietari i actualment persegueix el seu pare per vuit-cents dòlars de deute. No n'hi demana mil perquè considera que el seu pare en va despendre uns dos-cents en roba per ella, i el viatge a Xang-Hai.

Aquesta nova ha estat publicada per tots els diaris de Xang-Hai i les nostres russes n'estan indignades.

—Aquestes coses no s'haurien de publicar—diu l'una—. Massa que es parla de la dona russa de Xang-Hai!

—Com si no hi haguessis franceses, americanes o angleses—afegeix l'altra—. La dancing girl és una noia tan honorable com la mecanògrafa. El sou és millor.

I ens van explicant, entre cocktail i whisky:

—Es poden arribar a guanyar, ballant ballant, tres-cents dòlars mexicans cada mes. Més el tant per cent de les begudes fetes consumir. En un taller o en una oficina en podríem arribar a guanyar cent. Hi ha mesos, però, que encara no en guanyem cinquanta.

La més silenciosa em diu:

—Ja ho sabeu, amic meu, a dòlar cada tres balls, a la vostra disposició...

Ballen lentament. Escolto:

—Són pesades aquestes nits de cabaret! El sou no és suficient, som massa. Si els turistes ens fan una oferta considerable...

Hi ha cent setanta-cinc cabarets a Xang-Hai. Del tipus de Del Monte n'hi quatre o cinc; Piccadilly, Canidrom, Embassy... Els colonials els freqüenten, adhuc acompanyats de la muller. Després vénen els cabarets de

I am a gay cavalero coming from Rio Janerio...

Es ple de mariners americans, anglesos, italians. Hi ha quaranta dones russes. De Buisson està content de no trobar-hi cap francesa.

—Són en d'altres llocs—li diem. —Totes hi van a parar, un dia o altre—diu.

Aquí la conversa ja no és a distància. Els mariners no la toleren. La dona russa va perdre aquell to de dignitat que hem remarcat en els cabarets de primera i de segona categoria.

Entra Margaret, acompanyada d'un suboficial, i ens saluda amb una gran efusió.

L'ambient és carregadíssim d'olors de totes menes de tabacs i de begudes de tots colors. L'orquestra toca amb un aire cansat els mateixos temes que hem sentit en els altres cabarets.

Els mariners americans ballen d'una manera desesperada, sobretot el blues. Els anglesos, borratxos i tot, es mouen amb un deix de distinció. Els italians amb aire de gícolos.

A la porta vigila una patrulla de policia francesa i, de tant en tant, treuen el cap els guardes marins. La patrona els diu quatre paraules a cau d'orella i policia i patrullles desapareixen immediatament.

La patrona ve cap a nosaltres. De Buisson diu, alçant-se:

—Anem, abans no ens ofereixi tres dones.

Al Bund les veiem en rixka, aquestes pobres dones, amunt i avall, somrient als viants, occidentals o orientals, blancs o grocs, que s'hi passen.

M. Guénod ens explica:

—Hi ha solament una petita minoria de dones russes que tenen, a Xina, un mínim per viure. Les altres es troben en una impossibilitat de trobar feina i es veuen obligades a cercar l'aventura. Aquesta ciutat riquíssima no accepta l'oferta de treball femení. Per aquest motiu les veureu en els cafès, restaurants, en els cabarets, en els cinemes i pels carrers de Xang-Hai. S'han escapat de la Sibèria amb ganes de vida i de llibertat. Han arribat a Xang-Hai, després de mil aventures, i en aquesta ciutat, materialista fins a la medulla, aquestes dones fortes i belles vessen la darrera llàgrima i donen el darrer alé de vida. Algunes poden escapar-se de Xang-Hai i van a caure a Honk-Kong i a Macao. Totes solen, un dia o altre, emprendre el camí de les cases públiques asiàtiques, cases de te, restaurants...

Enflem el carrer de Fu-Xu. La vida de nit xinesa es concentra en aquest carrer. Els restaurants i els cabarets tenen les façanes plenes de llums blanques, bombetes elèctriques, que ressegueixen totes les figures geomètriques de balcons i finestres... En el carrer de Fu-Xu hi ha milers de bombetes elèctriques. Pel carrer no es pot donar un pas. Passen les cantants xineses, dalt dels rixka de propietat, amb una bombeta encesa al costat d'un plomall blanc. Els altaveus llenca al carrer els esgarips de les cantants que amenitzen els àpats pantagruèlics dels fills de Han.

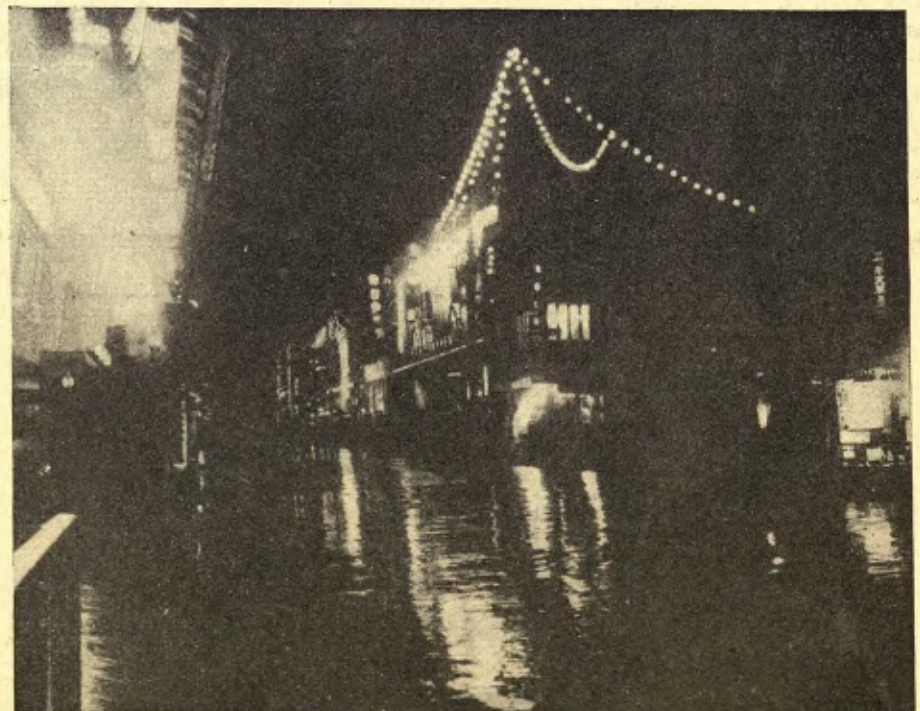
Coolies i captaires i criatures es passen hores senceres escoltant aquests esgarips i ensument el baf que arriba del carrer.

Aquestes també són les llums de Xang-Hai, blanques, al costat de les llums vermelles i verdes dels cabarets europeitzats.

—Quantes dones blanques no han somiat poder-les veure de prop i al costat d'un xinès multimilionari?—diu De Buisson.

—Però la dona blanca no entrarà aquí dintre sinó per a ésser vexada—diu M. Guénod.

Les voreres del carrer són plenes de xineses de totes les edats que esperen, acompanyades de les seves propietàries. Algunes se'n enganxen al braç i ens costa de desfer-nos-en. Tot el carrer de Fu-Xu és un mercat de grogues. Hi ha pekineses i cantoneses, tibetanes i mongolians. Els xinesos mercedegen acarnissadament, discuteixen el preu, riuen i criden, amb les propietàries.

Un carrer de cabarets, a Xang-hai

—Què en fariéu de tres?—pregunta De Buisson.

—Un per mi, un pel meu marit i un altre pel meu amic—respongueix, amb naturalitat, la noia russa.

A peu, Avinguda d'Eduard VII avall, ens n'anem al Frisco. M. Guénod diu:

—Hi ha cinc mil professionals de dansa a Xang-Hai. Més del seixanta per cent són russes, trenta per cent japoneses i un deu per cent xineses.

De Buisson comenta:

—Hi ha molta abundància d'oferta. Els cel·lularis anglesos i americans que fa quaranta anys que viuen en aquest país deuen trobar que això és la glòria comparat amb l'escassetat de començaments de segle.

Davant la porta del Frisco dos mariners anglesos canten:

Les petites xineses, arrambades a les parets, les mans creuades sobre el ventre, estan silencioses, prestes a obeir la primera comanda o el primer gest de les ameres.

Die a M. Guénod:

—En aquest país una dona no té cap valor. Hi ha molta abundància de material. En un país on la dona es ven i es compra a cada hora del dia, no és exagerat de preocupar-nos massa de les dones russes que hi han caigut? A París i a Berlín passa el mateix.

M. Guénod:

—No és el mateix, amic meu, no és bé el mateix; el groc ens humilia en la dona blanca que cau a les seves mans!

Només les pedres engalzades amb un art refinat mereixen el nom de joies

JOIER J. ROCA

Rambla del Centre, 33 i Passatge Bacardí, 2